

ΛΑΤΙΝΙΚΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ Γ ΛΥΚΕΙΟΥ

A. Να μεταφράσετε τα παρακάτω αποσπάσματα:

XXXIV: Quod ut praedones animadverterunt, abiectis armis ianuae appropinquaverunt et clara voce Scipioni nuntiaverunt (incredibile auditu!) virtutem eius admiratum se venisse. Haec postquam domestici Scipioni rettulerunt, is fores reserari eosque intromitti iussit. Praedones postes ianuae tamquam sanctum templum venerati sunt et cupide Scipionis dextram osculati sunt.

XLI: Tu autem, proinde quasi cum matre Evandri nunc loquaris, sermone abhinc multis annis iam obsoleto uteris, quod neminem scire atque intellegere vis, quae dicas. Quin, homo inepte, taces, ut consequaris, quod vis? Sed antiquitatem tibi placere dicis, quod honesta et bona et modesta sit. Sic ergo vive, ut viri antiqui, sed sic loquere, ut viri aetatis nostrae.

XLVIII: Si quid durius ei videbatur, quod imperandum militibus esset, a cerva sese monitum esse praedicabat. Ea cerva quodam die fugit et perisse credita est. Cum aliquis Sertorio nuntiavisset cervam inventam esse, Sertorius eum iussit tacere; praeterea praecepit ut eam postero die repente in eum locum emitteret, in quo ipse cum amicis futurus esset. Postridie eius diei Sertorius, admissis amicis in cubiculum suum, dixit eis visum in somno sibi esse cervam, quae perisset, ad se reverti.

(Μονάδες 40)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

B1. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις:

praedones :	την κλητική ενικού
clara :	τον αντίστοιχο τύπο στο συγκριτικό βαθμό
incredibile :	την ονομαστική πληθυντικού στο ίδιο γένος
postes :	τη γενική πληθυντικού
templum :	την αιτιατική πληθυντικού
multis :	τον αντίστοιχο τύπο στο συγκριτικό βαθμό
neminem :	τη γενική ενικού στο ουδέτερο γένος
bona :	το επίρρημα στον υπερθετικό βαθμό
aetatis :	τη γενική πληθυντικού
gurius :	τη δοτική ενικού στο ίδιο γένος και στον ίδιο βαθμό
quodam :	την αιτιατική ενικού στο αρσενικό γένος
Sertorius :	την κλητική ενικού
postero :	τη δοτική πληθυντικού στον υπερθετικό βαθμό
locum :	την αιτιατική πληθυντικού
diei :	τη γενική πληθυντικού

(Μονάδες 15)

B2. Να γράψετε τους τύπους που ζητούνται για καθέναν από τους παρακάτω ρηματικούς τύπους:

animadverterunt :	το β' πληθυντικό πρόσωπο της υποτακτικής του υπερσυντελικού στην ίδια φωνή
nuntiaverunt :	το α' ενικό της υποτακτικής του ενεστώτα στην ίδια φωνή
venisse :	το β' ενικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα στην παθητική φωνή
rettulerunt :	το γ' ενικό πρόσωπο της οριστικής του ενεστώτα στην παθητική φωνή
iussit :	το β' πληθυντικό πρόσωπο της οριστικής του μέλλοντα στην παθητική φωνή
venerati sunt :	το απαρέμφατο ενεστώτα στην παθητική φωνή
loquaris :	το β' ενικό πρόσωπο της υποτακτικής μέλλοντα (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)
intellegere :	την αιτιατική ενικού του γερουνδίου
vis :	τη μετοχή ενεστώτα στην ονομαστική ενικού του θηλυκού γένους

- vive** : το απαρέμφατο μέλλοντα στην ίδια φωνή (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)
fugit : το γ' ενικό της προστακτικής του μέλλοντα στην παθητική φωνή
perisse : το γ' πληθυντικό της οριστικής του ενεστώτα
credita est : το γ' ενικό της υποτακτικής του παρατατικού στην ενεργητική περιφραστική συζυγία (να ληφθεί υπόψη το υποκείμενο)
praecepit : το α' ενικό της οριστικής του μέλλοντα στην άλλη φωνή
admissis : το απαρέμφατο παρακειμένου στην ενεργητική φωνή

(Μονάδες 15)

Γ1α. **proinde quasi cum matre Evandri nunc loquaris** : να αναγνωρίσετε το είδος της πρότασης (μονάδα 1), να δηλώσετε τη συντακτική της λειτουργία (μονάδα 1) και να δικαιολογήσετε την έγκλιση και το χρόνο εκφοράς (μονάδες 2).

(Μονάδες 4)

Γ1β. **praedones abiectis armis ianuae appropinquaverunt** : να αναλύσετε τη μετοχή στην αντίστοιχη πρόταση, ώστε να εισάγεται με τον ιστορικό ή διηγηματικό **cum**.

(Μονάδες 2)

Γ1γ. **praedones Scipioni nuntiaverunt virtutem eius admiratum se venisse**: να εκφράσετε το σκοπό με όλους τους δυνατούς τρόπους.

(Μονάδες 4)

Γ2α. Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση των παρακάτω λέξεων: **fores, cum matre, sermone, honesta, inventam esse, postridie**.

(Μονάδες 6)

Γ2β. **abhinc multis annis** : να δηλωθεί διαφορετικά ο χρόνος με ισοδύναμες φράσεις.

(Μονάδες 2)

Γ2γ. **quod (Sertorio) imperandum militibus esset**: να μετατραπεί η σύνταξη της πρότασης σε ενεργητική (debeo + απαρέμφατο).

(Μονάδες 4)

Γ2δ. • **Quin, homo inepte, taces, ut consequaris, quod vis?**: να μετατρέψετε την παραπάνω περίοδο σε πλάγιο λόγο, αφού την εξαρτήσετε από τη φράση **Philosophus rogavit**.

(Μονάδες 4)

• **praeterea praecepit ut eam postero die repente in eum locum emitteret, in quo ipse cum amicis futurus esset** : να μετατρέψετε την παραπάνω περίοδο σε ευθύ λόγο.

(Μονάδες 4)

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

A.

XXXIV: Μόλις παρατήρησαν αυτό οι ληστές, αφού άφησαν κάτω τα όπλα, πλησίασαν την πόρτα και με δυνατή φωνή ανήγγειλαν στο Σκιπίωνα (απίστευτο στο άκουσμα!) ότι αυτοί είχαν έρθει για να θαυμάσουν την ανδρεία του. Όταν οι δούλοι μετέφεραν αυτά στο Σκιπίωνα, αυτός διέταξε να ανοίξουν τις πόρτες και να τους βάλουν μέσα. Οι ληστές προσκύνησαν τις παραστάδες της πόρτας σαν ιερό ναό και φίλησαν με πάθος το δεξί χέρι του Σκιπίωνα.

- XLI:** Εσύ όμως χρησιμοποιείς γλώσσα που έχει πέσει σε αχρηστία εδώ και πολλά χρόνια, σαν να μιλούσες τώρα με τη μάνα του Ευάνδρου, επειδή δεν θέλεις να ξέρει και να καταλαβαίνει κανείς τι λες. Γιατί, ανόητε άνθρωπε, δεν σωπαίνεις, για να πετύχεις αυτό που θες; Αλλά λες πως σου αρέσει η αρχαιότητα, γιατί είναι τιμημένη και καλή και σεμνή. Έτσι λοιπόν να ζεις, όπως οι παλιοί άνδρες, αλλά έτσι να μιλάς, όπως οι άνδρες της εποχής μας.
- XLVIII:** Αν του φαινόταν πως έπρεπε να δώσει κάποια διαταγή στους στρατιώτες του που ήταν σκληρότερη από τις συνηθισμένες, διακήρυξε πως τον είχε συμβουλευσει το ελάφι. Αυτό το ελάφι κάποια ημέρα έφυγε και πίστεψαν ότι είχε πεθάνει. Όταν κάποιος ανάγγειλε στο Σερτώριο ότι το ελάφι είχε βρεθεί, ο Σερτώριος τον διέταξε να σωπάσει. Ακόμη του έδωσε οδηγίες να το αφήσει ελεύθερο ξαφνικά την επόμενη μέρα σ' αυτό το μέρος, όπου θα βρισκόταν ο ίδιος με τους φίλους του. Την άλλη μέρα, ο Σερτώριος, αφού δέχτηκε τους φίλους στην κρεβατοκάμαρά του, τους είπε πως είχε δει στον ύπνο του ότι το ελάφι, που είχε πεθάνει, ξαναγύρισε κοντά του.
- B1.** *praedo, clariore, incredibilia, postium, templa, pluribus, nullius rei, optime, aetatum/aetatium, duriori, quendam, Sertori, postremis/postumis, loca, dierum.*
- B2.** *animadvertissetis, nuntiem, veniris/-re, refertur, iubebimini, venerari, locuturus sis, intellegendum / (intelligendum), cupiens/(volens), victurum esse, fugitor, pereunt, creditura esset, praecipiar, admisisse.*
- Γ1α.** δευτερεύουσα επιρρηματική υποθετική παραβολική πρόταση, που λειτουργεί ως β' όρος σύγκρισης (α' όρος σύγκρισης είναι η κύρια πρόταση με ρήμα το *uteris*). Εισάγεται με τον παραβολικό σύνδεσμο *proinde quasi* και εκφέρεται με υποτακτική γιατί η σύγκριση αφορά μια υποθετική πράξη ή κατάσταση. Συγκεκριμένα, εκφέρεται με υποτακτική *eneestwta* (*loquaris*), γιατί εξαρτάται από ρήμα αρκτικού χρόνου (*uteris*), για να δηλώσει το σύγχρονο στο παρόν.
- Γ1β.** *cum praedones abiecissent arma.*
- Γ1γ.** *ad virtutem eius admirandam* (γερονδιακή έλξη υποχρεωτική), *virtutis eius admirandae causa/gratia* (γερονδιακή έλξη υποχρεωτική), *ut virtutem eius admirarentur* (τελική πρόταση), *qui virtutem eius admirarentur* (αναφ. τελική πρόταση)
- Γ2α.** *fores*= υποκείμενο του απαρεμφάτου *reserari* (ετεροπροσωπία), *cum matre*= εμπρόθετος προσδιορισμός της κοινωνίας στο *loquaris*, *sermone*= αντικείμενο σε αφαιρετική στο *uteris*, *honestata*= κατηγορούμενο στο υποκείμενο *antiquitas* μέσω του *sit*, *inventam esse*= άμεσο αντικείμενο στο *nuntiavisset*, ειδικό απαρέμφατο, *postridie*= επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο *dixit*.
- Γ2β.** *abhinc multos annos, ante hos multos annos.*
- Γ2γ.** *quod Sertorius deberet militibus imperare.*
- Γ2δ.**
- *Philosophus rogavit hominem ineptum quin taceret, ut consequeretur, quod vellet.*
  - *Eam cras repente in eum locum emitte, in quo ego cum amicis ero/futurus sum.*